

5. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 р. № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 29.03.2021 р.).
6. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 29.03.2021 р.).
7. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 29.03.2021 р.).
8. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#n2> (дата звернення: 29.03.2021 р.).

УДК 364.2:338.2

Посаднєва О. М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Херсонського національного технічного
університету*

Білоус І. І.

*к.е.н., доцент кафедри кримінального права
та процесу і правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Оскільки суспільство – це рушійна сила розвитку країни в цілому, а «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1], тому саме соціальній складовій слід приділити особливу увагу в структурі економічної безпеки.

Варто відмітити, що соціальна безпека покликана забезпечити гідний та якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, проте на практиці це часто не реалізується. Відповідно, все, що знижує якість життя, завдає шкоди конкретній людині, суспільству в цілому, є факторами, які загрожують соціальній безпеці, а також й економічній стабільності.

Негативними наслідками дії соціальної загрози є втрата людського потенціалу через загибель громадян України, різке погіршення стану здоров'я, тривала нестабільність, посилення націоналізму та сепаратизму, масове

переселення населення, руйнування житла, втрата роботи, зростання бідності, зростання злочинності тощо. Поряд із негативними соціальними наслідками поглиблюється у країні і економічна криза, не реалізується інноваційний розвиток тощо [2, с. 21].

Протягом останніх десятиліть вчені детально вивчають та аналізують причини, які зумовили актуалізацію питань соціальної безпеки та її роль в забезпеченні економічної безпеки. Проте, у вітчизняній науці соціальна складова економічної безпеки України має недостатній рівень теоретичної розробленості.

Становлення і функціонування основ соціальної безпеки розглядається у працях таких українських вчених, як І. Ф. Гнибіденко, А. М. Колот, О. Ф. Новікова, О. В. Панькова, О. Г. Сидорчук, В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, Е. М. Лібанова, та інших.

Враховуючи, що держава є основним суб'єктом соціальної безпеки, то розкриття суті соціальної функції держави буде логічним при дослідженні поняття та ролі соціальної складової.

Головним призначенням соціальної функції є забезпечення гідного життя і розвитку кожної людини, створення рівних можливостей для усіх громадян в досягненні цього добробуту. Для виконання соціальної функції держава створює систему відповідних органів та фонди, які витрачає на пенсії, різні соціальні допомоги, охорону здоров'я населення, освіту тощо. Уряд розробляє і реалізує програми, які сприяють зайнятості населення, скорочують безробіття, регулюють розміри заробітної плати тощо. Соціальна функція держави полягає в тому, що держава бере на себе турботу про матеріальний добробут громадян, особливо тих, хто має потребу в соціальному захисті; регулює економіку з обов'язковим урахуванням екологічних вимог; забезпечує захист економічних і соціальних прав людини. Соціальна функція є однією з найважливіших функцій демократичної та правової держави.

Природу соціальної держави, її орієнтацію передусім на людину, можна прослідкувати через визначення соціальної держави як такої, що заснована на пріоритеті соціальних цінностей, насамперед, права людини на «гідне життя».

Водночас, незважаючи на важливість для науки і практики поняття «соціальна держава», ні Конституція України, ні будь-який інший нормативно-правовий акт не дає його визначення.

Метою соціальної держави є забезпечення гідного існування всіх громадян. Соціальною стали вважати державу, яка не лише розробляє програми допомоги матеріально незабезпеченим громадянам, але і, в першу чергу, бере на себе відповідальність за підтримку стабільного економічного становища громадян, збереження в суспільстві соціального миру.

Отже, все, що знижує якість життя, завдає шкоди конкретній людині, суспільству в цілому, є факторами, які загрожують соціальній безпеці. Існує чітка залежність між показником соціальної стабільності суспільства та рівнем соціальної безпеки.

Варто зазначити, що сьогодні серед основних соціальних загроз, які впливають на забезпечення соціальної, а в цілому і економічної безпеки можна відмітити:

- зростання рівня безробіття;
- значне зниження рівня життя населення;
- зменшення добробуту домогосподарств;
- небезпечне поглиблення майнового розшарування населення, бідність значної його частини;
- падіння рівня здоров'я населення, незадовільний стан системи його охорони;
- зменшення чисельності населення та його природного приросту;
- високий рівень «тінізації» та криміналізації національної економіки;
- кримінально-кланова система розподілу суспільних ресурсів.

Практично з усіх найважливіших соціальних показників світового цивілізованого розвитку Україна продовжує перебувати в небезпечній зоні. Загрозу становить не лише саме явище, а, насамперед, системні чинники, що його обумовлюють та призводять до неефективності впровадження державної соціальної політики, невідповідності між визначеними соціальними пріоритетами та ходом реформування економіки країни.

Отже, соціальна безпека держави відіграє велике значення у питанні забезпечення економічної безпеки. Від соціальної безпеки залежить розвиток суспільних процесів. Оскільки основною метою соціальної безпеки – здатність держави забезпечити стабільне економічне становище населення та вільний розвиток особистості, отже соціальну безпеку можна вважати однією з найважливіших складових економічної безпеки. Проте, як бачимо з вище викладеного, в Україні воно не має належного розвитку як самостійний науково-практичний напрям в системі економічної безпеки.

Таким чином, на даний час забезпечення високого рівня соціальної безпеки належить до системи першочергових пріоритетів країн, в тому числі й України, що вирішують актуальні проблеми економічного розвитку й функціонування. Орієнтація на задоволення потреб людини стає абсолютно необхідною умовою політики забезпечення економічної та національної безпеки в цілому. Не може бути ефективною реформи економіки без розвитку системи соціального захисту населення.

Отже, питання соціальної безпеки потребує виважених наукових і політичних підходів. Адже, вирішення комплексу проблемних питань соціальної безпеки є однією із базових передумов ефективності подальшого соціально-економічного розвитку держави, суспільно-політичної консолідації українського суспільства, забезпечити реальні передумови для реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0> (дата звернення: 28.03.2021)

2. *Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. – К. ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. – 184 с.*

УДК 347.83:34:002.1

Сліпченко Т. О.

*к.е.н., доцент кафедри кримінального права та процесу і правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Збільшення кількості кіберзагроз на економічну соціальну складову нашої держави все актуальнішим робить питання оптимізації правового регулювання даної сфери. В світлі євроінтеграційних процесів важливою для України є демонстрація того, що ми готові протистояти загрозам найстрімкіше зростаючому виду злочинності. Окрім того, в сучасних умовах важливою є готовність приймати необхідні зміни, що відповідатимуть стандартам, встановленим на європейському та світовому рівнях.

Явище «безпека» нерозривно пов'язане з поняттям «національні інтереси» і, можливо, в якомусь сенсі є похідним від нього, тому що, перш за все, функція національної безпеки – це забезпечення гарантій невразливості найголовніших інтересів національного суверенітету, територіальної цілісності держави, захисту населення – власне, тих інтересів, через які держава бореться і не погоджується на поступки. Національна безпека – це стратегія, необхідна для забезпечення інтересів держави [3,37]. На сьогоднішній день поняття кібербезпеки багатогранне, тому досить важко формалізуються. Наявність правильного формулювання поняття кібербезпеки є вкрай важливим для окреслення головних цілей роботи різних структур і подальшого захисту кіберпростору від загроз.

В сучасних умовах питання кібербезпеки виходять з рівня захисту інформації на окремому об'єкті обчислювальної техніки на рівень створення єдиної системи кібербезпеки держави як складової частини системи інформаційної та національної безпеки, що відповідає за захист не тільки інформації у вузькому сенсі цього слова, а й усього кіберпростору. Кіберпростір можна визначити як «метафоричну абстракцію, яка використовується в філософії і в комп'ютерній технології, яка є віртуальною реальністю, представляє неосферу, другий світ як «всередині» комп'ютерів, так і «всередині» комп'ютерних мереж» [3, 43].